

Diese PDF-Ausgabe wurde automatisch mit einem im Rahmen dieses Projektes entwickelten Satzsystem generiert. Da sich diese Softwarekomponente noch im Aufbau befindet, werden zurzeit noch nicht alle zur exakten Darstellung der Libretti erforderlichen Funktionalitäten unterstützt (z.B. Titelformatierung, Kapitälchen, Mehrspaltigkeit, etc.).

Wolfgang Amadé Mozart

APOLLO ET HYACINTHUS

EIN LATEINISCHES INTERMEDIUM
ZU DEM SCHULDRAMA

CLEMENTIA CROESI
VON
P. RUFINUS WIDL O.S.B.

Erstaufführung am 13. Mai 1767 in der großen Aula der Salzburger Universität

PERSONAE IN MUSICA

OEBALUS, Lacedaemoniae rex	Tenor
MELIA, Oebali filia	Cantus
HYACINTHUS, Oebali filius	Cantus
APOLLO, ab Oebalo hospitio exceptus	Altus
ZEPHYRUS, Hyacinthi intimus	Altus
SACRIFICULUS APOLLINIS PRIMUS	Bassus
SACRIFICULUS APOLLINIS SECUNDUS	Bassus

PROLOGUS

Oebalus rex fulmine aram Apollini sacrificantis destruyente territus, a suis erigitur et Apollinem exsulem hospitio excipit.

Intrada

Allegro

OEBALUS, MELIA, HYACINTHUS, APOLLO, SACRIFICULI APOLLINIS.

Recitativo

HYACINTHUS

Amice! iam parata sunt omnia. Aderit,
ut spero, cum sorore dilecta meus
ad sacra, quae constituit, actutum pater.

ZEPHYRUS

Ni fallor, est Apollo, quem colitis.

HYACINTHUS

Hic est.

ZEPHYRUS

Apollini ergo tanta sacrificia parat
Oebalus? an alios nescit in coelis deos?
An Semelis ergo natus, an Iuno, Venus,
Diana, Mars, Vulcanus, an superum potens
caput atque princeps ture nil vestro indigent?

HYACINTHUS

Quibusque consecramus, o Zephyre, diis,
nullusque nostris vacuus a templis abit:
at solus istud Apollo sibi templum suo
vindicat honori. Genitor hunc magnum deum
veneratur, et ego veneror exemplo patris.

ZEPHYRUS

O care! quam libenter offerrem ilia
pectusque, si tu Apollo mihi meus fores!

HYACINTHUS

Dilecte quid me, Zephyre! permisces diis?
Honore non me dignor, at novi bene:
extorsit ista nimius in Hyacinthum amor.
(*Venit Oebalus et Melia.*)
Sed en! sorore comite nunc genitor venit.

OEBALUS

Dic nate! num parata sacrificio hostia
et ignis?

HYACINTHUS

Ecce genitor! ad nutum omnia
parata praestolantur adventum tuum.

OEBALUS

Bene: ergo succendatur a flamine focus,
et ture plurimo ara prae-gravis gemat,
fumusque sacrificantis in nubes eat.

MELIA

Heu genitor! atra nube tempestas minax
ingruit, et omnis glomerat huc noctem polus.

OEBALUS

Adeste! longioris impatiens morae
Apollo tus et hostiam a nobis petit.
Fugiet ad istas saeva tempestas praeces,
et blanda facies solis his iterum plagis
redibit. Agite! fundite et mecum praeces.

N° 1 Chorus (mit Solo des Oebalus)

Andante alla breve

CHORUS

Numen o Latonium!
audi vota subplicum
qui ter digno
te honore
certant sancte colere:
nos benigno
tu favore
subditos prosequere.

Tempo moderato

SOLUS OEBALUS

O Apollo creditam
tibi semper protege
et dignare lumine
Oebali Laconiam.

CHORUS

Numen o Latonium!
audi vota subplicum
qui ter digno
te honore
certant sancte colere:
nos benigno
tu favore
subditos prosequere.

(Fulmen ignem et aram destruit.)

Recitativo

MELIA

Heu me! periimus! numen heu nostras praeces
respuit!

OEBALUS

An aliquis forsitan ex vobis deum
violavit?

MELIA

Haud me genitor ullius ream
invenio culpae.

HYACINTHUS

Semper hunc colui deum.
(O Zephyre! quantum timeo ne verbis tuis
haec ira sit succensa quae dixisti prius.)

ZEPHYRUS

(Hyacinthe! si me diligis, cela patrem,
et verba prolata prius a nobis tace!)

OEBALUS

Extinctus ignis, ara subversa, hostia
contemta nobis grande praesagit malum.
Heu totus hoc concussus a fulmine tremo!

HYACINTHUS

Erigere mentem genitor! insontem geris
animum; quid ergo numine a bono mali
metuas? Ab isto fulmine es laesus nihil,
nostrumque nemo, quotquot adsumus, ruit.
Vivimus, et omnes pristinus vigor beat:
hinc terruisse voluit hoc fulmine deus
terras, potestas pateat ut mundo magis,
maneatque cum fiducia in nobis timor.

N° 2 Aria

HYACINTHUS

Allegro moderato

Saepe terrent numina,
surgunt et minantur:
fingunt bella,
quae nos angunt,
mittunt tela,
quae non tangunt;
at post ficta nubila
rident et iocantur.

Andantino

Et amore
et tremore
gentes stringunt subditas:
nunc amando,
nunc minando
salva stat auctoritas.

Recitativo

OEBALUS

Ah nate! vera loqueris; at metuo tamen,
Apollo ne fors perdat hoc igne Oebalum.
(*Accedit Apollo.*)

APOLLO

Apollo vestras audit, o credite, praeces
suamque pollicetur his terris opem,
recipere si velitis hunc modo exsulem
iramque fulminantis exosum Iovis.

OEBALUS

Quid? numen hac sub veste pastoris latens
in nostra praesens regna suscipi cupit?

HYACINTHUS

En genitor! ut lusisse nos superi solent!
Iam tibi medelam saeva post vulnera deus
adfert, tuamque regiam praesens beat.

MELIA

O quam beato sidere haec nubila dies
nos recreat, ipse Apollo dum nostros Lares
optatus hospes visitat! – O quantus decor!
quae forma! – quanta dignitas! – quanta omnibus
gloriaque membris atque maiestas sedet!

APOLLO

Melia! quid in pastore tam dignum vides
suspensa quod mirere?

MELIA

Video – – –

APOLLO

Et quid vides?

Eloquere pulcra!

MELIA

Video pulcrum Apollinem,
cui cum parente corda iam dudum obtuli.

APOLLO

Quod obtulisti pectus, haud revoca amplius;
hoc inter orbis dona praeprimis placet.

ZEPHYRUS

(Hyacinthe! quantum timeo praesentem deum!)

HYACINTHUS

(Me quoque tremenda dignitas timidum facit.)

APOLLO

Hyacinthe! amicum semper addictum tibi
habebis in me, amare si deum potes.

HYACINTHUS

O quanta res, diligere si Hyacinthum potes!

ZEPHYRUS

(Heu! nunc amatum Apollo mihi puerum rapit!)

OEBALUS

Beata dies! – numen o sanctum! meos,
manere si dignaris, ingredere Lares,
diuque me rogante, nobiscum mane.

APOLLO

Habebis in me, crede, tibi facilem deum.

N° 3 Aria

APOLLO

Andantino

Iam pastor Apollo
custodio greges,
nixus et baculo vigilans sto;
iam pascere nolo
et visito reges,
iam medicinas mortalibus do.

Allegro

Moestos levare,
aegros iuvare
est sola tangens Apollinem res:
hinc me manente,
vobis favente
rex omni rege beatior es.

Andantino

CHORUS I

Apollo propter necem Hyacintho illatam Oebali regia discedere iubetur.

OEBALUS, MELIA, APOLLO, ZEPHYRUS.

Recitativo

OEBALUS

Amare numquid filia, haud dubito, deum,
favore qui ter dignus est nostro, potes?

MELIA

Quid loquere pater? – Apollo mortalem sibi
me coniugali cupiat adiungi thoro?

OEBALUS

Dubitare noli, Apollo te sponsam petit,
meumque, libertate sed nata utere
tua, roganti placidus adsensum dedi.

MELIA

Negare num me genitor! adsensum putes?
Quae virgo contempsisse divinum virum
tantosque honores, stulta nisi et animi impotens
fuerit, et obstitisse fortunae velit?

OEBALUS

Prudenter istud nata! coniugium eligis;
sic namque per te frater et genitor tuus,
sic et nepotes sorte divina eminent,
sic nostra diva efficitur his facibus domus.

MELIA

Dic, ubi moratur Apollo? – colloquio illius
o ut liceret optimo actutum frui!

OEBALUS

Cum fratre disco ludit et Zephyro simul
in nemore. At huc redibit, ut spero, citius,
tuumque me praesente consensum petet.

MELIA

O petat! habebit omne, quod pectus cupit.

N° 4 Aria

Allegro

MELIA

Laetari,
iocari,
fruique divinis honoribus stat,
dum Hymen optimus
taedis et floribus
grata,

beata
 connubia iungit et gaudia dat.
 Iam diva vocabor,
 si numen amabo;
 per astra vagabor
 et nubes calcabo;
 et urbes, et regna devoveant se,
 et fauni adorent, et satyri me.

(*Accedit Zephyrus.*)

Recitativo

ZEPHYRUS

Rex! de salute filii est actum; iacet
 Hyacinthus!

OEBALUS

Heu me! nuntium o tristem nimis!
 Qua morte cecidit?

ZEPHYRUS

Ictus a disco ruit.

OEBALUS

Quis filium occidisse non timuit meum?

ZEPHYRUS

Apollo.

OEBALUS

Contremisco!

MELIA

Superi! quid? Deus,
 qui me beare voluit, hic fratri necem
 sit machinatus? Ista quis credat tibi?

ZEPHYRUS

Vera loquor, et testis ego pereuntis fui.
 Vix lapsus est Hyacinthus, aufugi, malum
 ne simile feriat forsitan et nostrum caput.

OEBALUS

Sic ergo plectis numen innocuos? – Favor,
 quo te recepi, morte num nati unici
 dignus erat? – Ergo Meliam et natam quoque
 surripere patri numen o falsum paras?

MELIA

O absit a me genitor! ut sponsum eligam,
 deoque, qui cruore germani madet,
 nuptura porrexisset praesumam manus.

ZEPHYRUS

(Quid audio? an coniugia meditatur deus? –
 An Meliam et rapuisse mihi amatam cupit? –
 Qui rapuit Hyacinthi, an et istius mihi
 rapiet amorem?)

OEBALUS

Zephyre! quae causa improbum
 adegit hoc ad facinus?

ZEPHYRUS

Haud ullam scio.

Natus ad amoenum litus Eurotae stetit,
 discumque metae proximum adspiciens, meus
 clamabat, ecce discus est vestro prior,
 metamque tetigit. Apollo tum discum iacit,
 loquentis et propellit in pueri caput,
 quo laesus iste pronus in terram ruit.
 Non dubito, quin extinctus hoc disci impetu
 fuerit.

OEBALUS

An sic furere non dubitat deus,
 ut sibi benignum privet et prole Oebalum?
 Exesse regno numen invisum mihi
 meisque iubeo. Zephyre! fac pellas reum,
 maiora ne, vel plura mihi damna inferat.

ZEPHYRUS

Rex! regna tua sunt: ipse tu pelle impium.
 Tu morte nati laesus es. Timeo deum,
 qui fulmen hoc torqueret in nostrum caput.
 (Expellat utinam! noster ut possit dolus
 latere; nam caedis ego sum factae reus!)

OEBALUS

Abibo! Vos manete! Si veniat deus
 ad vos, abire nata! crudelem iube.
 Ad litus Eurotae ibo, num vivat, meum
 videre natum. Forsan occurret mihi
 Apollo, regnis numen invisum meis.
 (*Abit.*)

ZEPHYRUS

(Succedit ad mea vota, succedit dolus,
 meliaque me dilecta nunc coniux manet.)

MELIA

Non capio, cur Apollo ne laesus quidem
 necarit unice ante dilectum sibi
 Hyacinthum. Amare qui sororem me queat,
 si fratris ante polluat fato manus?

ZEPHYRUS

Dilecta! ne mirare, quod tantum scelus
 Apollo perpetrarit; haud nosti impium:
 astutus est, crudelis, inconstans, levis;
 hinc exulare iussus est coelis, suo
 furore ne turbaret unanimes deos.

MELIA

(Meliora credidisse de tanto deo
 mens dictat. Ast incertus est animus tamen,
 timorque spesque pectore alternant vices.)

ZEPHYRUS

Melia! quid animo volvis? ah sponsum abiice,
 cuius cruore dextra fraterno calet!
 Zephyrumque, cuius ipsa sat nosti fidem,
 amore, quo beatus efficiar, bea.

MELIA

Nunc fata fratris cogito, haud Zephyri faces.

ZEPHYRUS

O dura! num sprevisse sic Zephyrum potes?

N° 5 Aria

Un poco allegro

ZEPHYRUS

En! duos conspicis:
 amantem et nocentem,
 iuvantem et furentem;
 cui manum porrigis?
 Apollo te necabit:
 at Zephyrus amabit.
 Fraternalis qui dexteram tinxit cruore,
 tentabit in tenera plura sorore:
 quem prudens eligis?

Recitativo

ZEPHYRUS

Heu! numen! ecce! numen huc gressum movet;
 Melia! quid agimus? indica effugii locum!
 Timeo ferocem.

MELIA

An ergo me solam obiicis?
 Subsiste! num iactata sic perstat fides?

ZEPHYRUS

Ne patere, quaeso, ut noceat insonti deus!
 (*Accedit Apollo.*)

APOLLO

Adesne latro! fraudis infandae artifex!
 Hyacinthum amicum rapere non fuerat satis?
 rapuisse sponsam numquid et nostram simul
 scelestus! tentas? Crimen et mendax novis
 criminibus auges? Impie! iratum tibi
 quid possit, experire, iam numen modo:
 amantis et nocentis, et iuste quidem
 nocentis experire vindictam dei!
 Irruite venti! claude sceleratum specu
 Aeole!

ZEPHYRUS

Quid? heu me!
 (*Zephyrus in ventum mutatus abripitur.*)

MELIA

Quid agis o numen grave?
 Funeribus an replere vis regnum patris?
 Iam fratre caeso occidis et Zephyrum simul!
 Tyranne! nunc et Meliam et regem obprimes?

APOLLO

O cara!

MELIA

Quid? vocasse me caram audes?
 Cruente!

APOLLO

Me percipere si non sit grave — — —

MELIA

Est grave, tace! atque nostra, sic genitor iubet,
illico relinque regna, ne noceas magis!

APOLLO

Ah! pone tandem fulmen o superum pater!
Quousque persequetur hic miserum furor?

N° 6 Duetto

Allegro

MELIA

Discede
crudelis!
Gaudebo, tyrannus si deserit me!
Vah! insolentem,
qui violat iura!
Discede! discede! nam metuo te.

APOLLO

Est, crede!
fidelis,
est mitis Apollo, qui deperit te.
Quid? innocentem
sic abicis dura?
Sic perdis amicum, si reicis me.

(Abit Melia.)

Moderato

APOLLO SOLUS

Quem coeli premunt inopem,
an terris agat exsulem?
Manebo!
Quousque resederit dira
quae pectora sauciat ira,
latebo.

CHORUS II

Oebalus, cognita Apollinis innocentia, hunc benigne recipit, eique filiam coniugem tradit.

OEBALUS, MELIA, APOLLO, HYACINTHUS.

Recitativo

HYACINTHUS

Non est. —

OEBALUS

Quis ergo nate! dic, si patrem amas,
quis te peremit?

HYACINTHUS

Zephyrus; – heu me! – si deus –
adesset! –

OEBALUS

Heu! iam moritur! –

HYACINTHUS

O Pater! – Pater!
mors – est – acerba!

OEBALUS

Nate!

HYACINTHUS

Ge-nitor! – Ah! vale! –
(*Moritur.*)

OEBALUS

Hyacinthe! – nate! – vixit – exanimis iacet! – –
"Apollo", dixit, "innocens est, o pater!"
"Crede mihi, non est; Zephyrus est auctor necis."

Allegro staccato

Sic ergo mecum Zephyre ter mendax! agis?
Sic numen ipsum sceleris et tanti reum
arguere, sic me fallere haud regem times?
Cruente! faxim crimen hoc proprio luas
cruore! – Mortem filii an inultus feram?

N° 7 Aria

Allegro

Ut navis in aequore luxuriante
per montes, per valles undarum iactatur,
et iamiam proxima nubibus stat,
et iamiam proxima tartaro nat;
sic bilis a pectore bella minante
per corpus, per venas, per membra grassatur:
furore sublevor;
dolore deprimor.
Ira, vindicta conglomerant se,
atque quassare non desinunt me.

(*Accedit Melia.*)

Recitativo

MELIA

Quocumque me converto, crudelis dei
monumenta detestanda conspicio. Prius
perire Zephyrum videram et fratrem modo
video natate sanguine insontem suo.

OEBALUS

Quid comite nullo filia huc infers pedem?
An latro iamiam fugit?

MELIA

Hunc iussi illico
vitare nostra regna; nam caedem improbus
nova gravare caede non timuit deus.

OEBALUS

Quid loquere? caedem nata! quam narras novam?

MELIA

O rex! amicum rapuit, et Zephyrum quidem,
ventisque me vidente lacerandum dedit.

OEBALUS

O iustus est Apollo, dum plectit scelus,
quod imputavit perfidus et atrox deo
Zephyrus! Hic auctor, filia! est factae necis.
Non est Apollo: Zephyrus in fratrem tuum
discum agere non dubitavit.

MELIA

Unde autem pater!

haec nosse poteras?

OEBALUS

Natus haec retulit mihi,
nam vivus est inventus a nobis. Meis
extinctus est in manibus.

MELIA

Heu me! quid? pater!

quid ergo regno exisse iussisti deum?

OEBALUS

Filia! dolore motus et Zephyri dolis
delusus id iussisse me memini. Impium
quis tale sibi timuisset a Zephyro scelus?

MELIA

O genitor! omnes perdit iam iam sumus!
Discessit, heu! discessit a nobis deus!
O crede, non inultus id probrum feret.

OEBALUS

Quid? nata! discessisse iam numen putas?

MELIA

Nil dubito; namque exire de regno tuo
Apollinem ipsa, linquere et nostros Lares
iussi. O ut hunc revocare nunc possem deum!

OEBALUS

Heu! fata quam sinistra nos hodie obruunt!

N° 8 Duetto

Andante

OEBALUS

Natus cadit,
atque deus
me nolente,
nesciente
laesus abit.
Regnum sine numine
iam non diu stabit:
numen! quaeso, flectere,
et ad nos revertere!

MELIA

Frater cadit,
atque meus
te iubente,
me dolente
sponsus abit.
Sponsa sine complice

quaeso, quid amabit?
Noli sponsam plectere!
Numen! ah! regredere!

(Accedit Apollo.)

Recitativo

APOLLO

Rex! me redire cogit in Hyacinthum amor.
Ignosce, quod numen ego tua regna audeam
praesens beare! Disce, quid numen queat!

Andantino

Hyacinthe surge! funus et flore aemulo
nomenque praefereute defuncti tege.

(Subsidens cum funere tellus hyacinthos flores germinat.)

OEBALUS

Quid video? – Surrexisse de nato meo
conspicio flores? –

MELIA

Numen o nimium potens!
Pudore me suffusa profiteor ream.
Ad verba Zephyri, patris ad iussa omnia,
quae me poenitet, feci.

OEBALUS

Optime
parce deus! ignarus ego, quis fuerit necis
auctor patratae, pessimo Zephyro fidem
habui, meumque credidi natum tua
periisse fraude. Zephyrus o quanta improbus
induxit in regna mea, ni parcas, mala!

MELIA

O numen! haud fuisse contemptum putes;
abire quod te iusserim, imprudens fui
credulaque nimium, et ira mihi verba abstulit,
quae de dolore fratris occisi meant.

APOLLO

Confide rex! Apollo non fugiet tua
regna. Manet, et manebit heic tecum, fide
iam stare si promissa demonstres tua.

OEBALUS

Intelligo. Ecce nata! te sponsam deus
dignatur elegisse.

MELIA

Num credam deum
amare posse Meliam?

APOLLO

O crede! ipsemet
Iupiter amare saepe mortales solet;
amare namque convenit tantum diis;
vobis amari.

MELIA

Numen! en famulam, suo
quae pro parente pectus hoc offert tibi.

OEBALUS

En! si placere sponsa mortalis potest,
Apollo! nostra filiam adductam manu
accipe, meoque semper in regno mane.
Hyacinthus obiit: alter Hyacinthus mihi
eris, manere filia hac factus gener
regione si digneris in nostra.

APOLLO

Oebale!

accipio laetus Meliae oblatae manum,
rebusque semper placidus adsistam tuis.

MELIA

Iustitia sic tua deus elucet magis.

OEBALUS

Sic innocentem debita haud merces fugit.

APOLLO

Sic saecula te futura clementem sonent.

N° 9 Terzetto

Allegro

APOLLO

Tandem post turbida
fulmina,
nubila
Tonantis murmura
pax alma virescit et explicat se.

MELIA

Post vincla doloris

OEBALUS

Post bella furoris

APOLLO

Post monstra pavoris

OEBALUS, APOLLO ET MELIA

vos/nos iungit amabile pignus amoris.

OMNES

Post fata

APOLLO

sperata

MELIA

beata

OEBALUS

optata

OEBALUS

vos taeda coronat et excitat me.

APOLLO ET MELIA

nos taeda coronet et erigat te.

Finis